

Markovi portreti rađeni u tehnici komb. crteža na papiru predstavljaju svojevrsne zabeleške uzete direktno iz svakodnevnog života. Uz dobro poznavanje same slikarske tehnologije, on u svega nekoliko poteza beleži različite ljudske osobine izražavajući veoma vešto na svojevrsan lucidan i pomalo ironičan način osnovni karakter portretisanog lika. Čitava plejada raznovrsnih

tipova ljudi smenjuje se na njegovim crtežima pokazujući sve svoje sitne ljudske vrline i mane koje autor veštim okom razotkriva. Posедуjući pre svega izrazitu snagu i kreativnost Marko Višić beleži sopstvena razmišljanja o čovekovoј sudbini koja se u suštini nije mnogo promenila bez obzira na napredak nauke, tehnologije, i savremenih informacionih sistema.

PODGORICA

Slobodan Bobo Slovinić

60. TRADICIONALNA IZLOŽBA UDRUŽENJA LIKOVNIH UMJETNIKA CRNE GORE

Umjetnički paviljon, 24.III – 24. IV 2005.

U organizaciji Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore, 24. marta ove godine, otvorena je u Umjetničkom paviljonu u Podgorici, 60. Tradicionalna izložba. Pokrovitelji manifestacije su predsjednik Vlade RCG, gospodin Milo Đukanović, koji je otvorio izložbu, te Ministarstvo kulture i medija RCG. Selekciju pristiglih radova izvršio je Umjetnički savjet u sastavu: Anka Burić, Filip Janković, Srđan Vukčević, Igor Rakčević i Draško Dragaš. Aktuelnu postavku prati veoma solidno dizajniran i štampan kolorni katalog, uz uvodni tekst istoričara umjetnosti Dragana Radovanovića. Žiri u sastavu: prof. dr Zoran Gavrić, akademik Olga Perović i istoričar umjetnosti Dragan Radovanović, dodijelio je tri ravnopravne nagrade ULUCG-a, "Lubarda, Milunović, Stijović" mladim umjetnicima: Aleksandru Vukotiću za rad "Granična teritorija" ostvaren akril-pastel tehnikom, Oliviji Ivanović za rad "Bez naziva" u kombinovanoj tehnici i Mileni Jovičević-Popović za rad "Bez naziva" u digital-print tehnici. Nagradu za najuspješniju izložbu u Umjetničkom paviljonu u prošloј godini, žiri je dodijelio akademskoj vajarki Veniji Vučinić-Turinski iz Beograda.

Sa pravom se može ustvrditi da je jubilarna, šezdeseta izložba članova ULUCG-a, prije svega svojim visokim kvalitetom i višedecenijskim kontinuiranim trajanjem, zasigurno potvrdila osnovnu ideju o profesionalnom okupljanju crnogorskih umjetnika, te prezentiranju njihovog aktuelnog stvaralaštva. Svaki umjetnik, člana udruženja, ima pravo da godišnje izlaže na zajedničkoј izložbi, svakako, ako njegovo djelo prihvati selekciona komisija. Uopšte nije za čuđenje, što i ova izložba predstavlja globalni pregled, kao što su uostalom bile i sve prethodne. Udruženje okuplja preko dvesta pedeset umjetnika, samosvoјnih individualaca, veoma različitih likovnih poetika. Za sada ne postoji utemeljen razlog da upravo ta jedna, reprezentativna godišnja smotra, bude koncipirana usko problemski. Zato, zvuči neadekvatno, kada se godišnja izložba udruženja karakteriše, "revijalno-panoramskom", uz negativnu konotaciju. Postoji mnogo drugih načina da se likovni projekti vezani za pojedine tematsko-stilske probleme, pojave i opredjeljenja, studiozno osmisle, stručno fundiraju i prezentiraju javnosti. A treba konstatovati da su u organizaciji udruženja, uz svestrane napore istoričara umjetnosti i likovnih kritičara i do sada organizovane izložbe, koje su bile vezane za pojedina globalna usmjerenja savremene crnogorske likovne umjetnosti, poput karakterističnih pojava, pejzaža ili figuracije. No, zašto bi neki tematsko-problemski projekti, koji bi autorski zvučno bili naslovljeni, apriori morali biti interesantniji, značajniji i respektabilniji od selekcionirane, zajedničke izložbe udruženja. Zasigurno, nije potrebno sjeći deblo, čija se habitusna stvaralačka krošnja, snažno razgranala u mnogim smjerovima. Konačno, zbog čega ne ostaviti umjet-

ničkoј asocijaciji da i dalje brižno njeguje, tu najstariju manifestaciju likovne umjetnosti u Crnoj Gori.

U veoma atraktivnom i vidno osvježenom izlagačkom prostoru, predstavilo se šezdeset i osam umjetnika, sa po jednim najnovijim svojim ostvarenjem. Pored korektnе namjere da se dublje analiziraju sva izložena djela i obuhvate sve pojavnosti, zbog obimnosti postavke i veoma velikog broja individualnih karakterističnosti to ovog puta neće biti moguće. No, u smislu opšteg upoznavanja javnosti, pažnja će biti usmjerena, prema nekim globalnim likovnim usmjerenjima, pojavama i načinima stvaralačkog izražavanja. Evidentno je da su slikarska djela najbrojnija, ali je i njihova tematsko-stilska heterogenost veoma bjelodana. Slikarstvo se kreće u veoma širokom rasponu od figuralnog, asocijativnog, simboličnog, poluapstraktnog do apstraktnog. U tom smislu, sferi figuralnog, nadnaravnog i neopoetskog pripadaju djela N. Gvozdrenovića, M. Macanovića, B. Odalovića, V. Stanića i S. Vukčevića. Takođe, u korpusu figuralnog, simboličkog i asocijativnog su ostvarenja D. Dragaša, R. Đuranovića, U. Kekovića, R. Odalovića, B. Z. Pavičevića i Z. Petrušića. Figuralno-ekspresivnom i gestualnom segmentu mogu se priključiti djela V. Đuranovića, J. Ivanovića, F. Jankovića, Lj. Burić-Kolundžić, G. Kuč, R. T. Todorovića i Z. Živkovića. Domenu simboličko-asocijativnog, geometriziranog ili fluidnog pripadaju eksplikati S. Dragojević, S. Đuranović, A. Ibrahimovića, M. Markovića, L. Perović, M. M. Radulovića, B. Sekulića i A. Vukotića. Na tragu poluapstraktnog i ambijentalno-liričnog su ostvarenja D. Karadžića, S. Masličića i M. Pavlovića. U sferi poluapstraktnog, konstruktivističkog i koloritno-gamnog su eksplikati V. Marsenića, V. Tatara, F. Vlahovića i V. Vlahovića. Apstraktno-ekspresivnom i intenzivno hromatskom krugu pripadaju djela N. Đuranović, B. Keković, S. R. Mićunović, I. Pejovića i Ž. Vojičića. U apstraktno-geometriziranoј sferi su eksplikati D. Brajovića, A. Burić, N. Đurović, V. Gagovića i M. Kapisode.

Skulptorska ostvarenja su zastupljena u znatno manjem obimu, najvjerovatnije jer uslovno zahtjevaju veće i specifične stvaralačke prostore, skupe specijalne alate, raznovrsne kabaste vajarske materijale i komplikovane tehničko-tehnološke procese u realizaciji. U domenu figuralnih stilizacija i mekanog modelovanja formi su djela D. Brajovića, D. Dinića, B. Perovića i N. Šćepanovića. U smislu savremenih skulptorskih opservacija, maksimalnog poštovanja materijala, minimalističkih ili pak inkorporativnih intervencija su ostvarenja K. Andrijaševića, P. Nikčevića i N. Šoškića.

Izražavajući specifične idejno-konceptualne zamisli i preokupacije, određeni broj stvaralaca, odlučio se na prostorne instalacije, kao svojevrsan vid iskaznog diskursa, pa u tom smislu treba poimati djela A. Bambura, J. Đukanović, Z. Glamočaka, S. Gvozdrenović, A. Miljkovac i M. Pavičevića. Na neizdiferenciranoј razdjelnici oprostovene slike i oslikane skulpture, uz primijenu različitih supstrata su djela M. D. Đurića, I. Lagator-Pejović, S. Milatovića, J. Mrvaljevića i I. V. Prelević. Fotografija kao svojevrsni atribut te kompjuterska tehnika poslužili su O. Ivanović, M. Jovičević-Popović i D. Vučkoviću za nadgradnju i konstituisanje supstencijalnih smisaono-optikalnih varijanti. Samo neko-

liko autora anticipirali su svoje likovno–kreativne izraze kroz crtačku i grafičku disciplinu, D. Jeknić, T. Pavićević i I. Rakčević. U ovom veoma opštem pregledu paradigmatičkih, usmjeravajućih i iskazno–egzekutivnih likovnih stremljenja, upravo zbog samosvojnih i individualističkih osobnosti, moguće je da u

globalnoj klasifikaciji, postoje određene nedorečenosti, pa i neke nelogičnosti. Međutim, teško da bilo ko može osporiti izuzetnu širinu, aktuelnost, profesionalnost, zrelost i nadasve visoke domete koju ovogodišnja, jubilara, šezdeseta izložba Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore, evidentno potvrđuje.
